

havia rebut aquest tractament. Val la pena repetir-ho: per primer cop s'ha publicat un catàleg seriós de la moneda castellana del segle xv. I l'han fet Antonio Roma i José Luis Braña.

X. S. A.

MODERN

CHARLET, Christian. «Le retour à Monaco du balancier aux têtes de lion de la Monnaie de Paris», *Bulletin de la Société Française de Numismatique*, núm. 9 de l'any 2012, p. 256-262.

El Govern francès i el de Mònaco han acordat la cessió en forma de préstec, per temps il·limitat, d'un volant d'encunyació i d'un trepanador que eren a la Monnaie de Paris. El balanci, que és ornat amb uns artístics caps de lleó, era obra de l'innovador tècnic suís Joan-Pierre Droz, i havia estat adquirit pel príncep Honorat V a França el 1837. Va encunyar monedes del principat entre el 1837 i 1838 i va romandre encara al taller monegasc fins al 1847. Es tracta, doncs, d'una peça que pertany a la història monetària del principat i els francesos han demostrat una notable sensibilitat facilitant aquesta operació. Aniria bé que servís d'exemple i poguéssim tornar a Barcelona una de les màquines Thonellier que va fer construir vers el 1842 l'expert català Francesc Paradaltas a La Maquinista per a treballar a la seca de Barcelona.

M. Crusafont

ESTRADA-RIUS, Albert. *La lluita contra la moneda falsa a la Barcelona de Felip II (1598-1621)*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2011. 236 p.

Extraordinari treball d'Albert Estrada que va merèixer el premi Conde Garriga a la millor obra numismàtica del 2011. El tema d'estudi és la greu crisi monetària que trasbalsà la Catalunya del primer quart del segle xvii. El fet és que mai ningú s'havia atrevit a publicar una monografia sobre aquesta qüestió, malgrat que les seves conseqüències apareixen com a música de fons en molts articles i narracions, i no sempre relacionats estrictament amb qüestions monetàries. Estrada enfoca el seu treball en la plaga de les falsificacions, però tampoc oblida el paper dels bancs privats, acusats d'especular, manipular i fins i tot adulterar la moneda i finalment conduïts a la fallida l'any 1615, després de la creació del

Banc de la Ciutat de Barcelona el 1609. L'autor ens presenta l'abast real del problema, tot documentant les persecucions, els processos, les penes i fins i tot la literatura popular relacionada amb el delictes de la falsificació i amb les reformes monetàries. També descriu la millora de la tecnologia destinada a evitar l'acció dels falsificadors. Cal recordar que l'any 1611 el país s'arribà a quedar momentàniament sense moneda menuda ni moneda de plata en circulació, en haver-se retirat tota per tal de ser substituïda per emissions noves i més segures.

X. S. A.

SENDRA, Joan Antoni. «Las acuñaciones de plata en Valencia durante el reinado de Carlos II». *Archivo de Prehistoria Levantina*, (València), núm. XXVII (2008), p. 339-359.

La numismàtica de l'Edat Moderna té unes característiques pròpies que cal tenir presents. D'una banda, hi ha molta documentació, que cal saber trobar, emprar i interpretar. De l'altra, es fa imprescindible un estudi molt acurat de les fabricacions a partir d'una població important de peces. Això és justament el que ha fet l'amic Sendra i a través d'un estudi molt acurat de moltíssimes monedes i de la tècnica de fabricació ha pogut isolar tres tipus successius en els divuitens de Carles II, cosa que li ha permès fer la cadència de les encunyacions i incloure els casos de reaprofitament o correcció d'encuny. El seu estudi sobre les emissions de molinet l'ha portat a descartar com a falses la major part de les dates fins ara admeses. D'altra banda, ens confirma que, de moment, no hi ha cap moneda que respongui als anomenats novenets o mitjos divuitens entre l'evidència fins ara coneguda. També ha deixat clar que les notícies de fabricació en una data determinada no signifiquen automàticament l'existència de peces amb aquell any. Partint d'aquestes bases, fa un estat de la qüestió de les emissions realment fetes i acreditades per l'evidència numismàtica a la seca de València en el regnat de Carles II.

M. Crusafont

VERDEJO SITGES, J. «Un real inédito de la Casa Vieja Segoviana». *Gaceta Numismática*, (Barcelona), núm. 180 (2011), p. 95-96.

La numismàtica moderna i contemporània és la menys estudiada i treballada. És una llàstima perquè hi ha abundant documentació i sovint apareixen novetats